

Znaki czasu

1. Współczesny świat pełen jest różnego rodzaju znaków. Towarzyszą nam one również w życiu codziennym. Dla kierowcy bardzo ważne są znaki drogowe – dzięki nim może bezpiecznie podróżować. Dla człowieka wędrującego po górach znakiem nadszyciącej burzy są ciemne chmury na niebie oraz gwałtowne porywy wiatru. Także **Jezus, gdy chciał przekazać swoim słuchaczom jakąś prawdę i być przez nich dobrze rozumianym, odwoływał się do znaków**. Istnieją więc różne, mniej lub bardziej istotne znaki. Do szczególnie ważnych zaliczamy **znaki czasu**.

2. Termin ten ma swój rodowód w Biblii, choć wprost w niej nie występuje. Zazwyczaj biblijne znaki wiążą się z wydarzeniami, **wskazującymi na czasy mesjańskie lub na zbawczą inicjatywę Boga wobec człowieka**. Przejawia się w nich wola Boża w stosunku do ludzi. Ponieważ precyzyjne zdefiniowanie znaków czasu jest dość trudne, zazwyczaj teologowie odwołują się do dokumentów Kościoła i wypowiedzi papieży, dzięki którym termin ten staje się coraz bardziej jasny i zrozumiały.

Określenie „znaki czasu” spopularyzował i wprowadził do społecznego nauczania Kościoła papież Jan XXIII. Rozumiał przez nie problemy charakterystyczne dla współczesnej mu rzeczywistości. Na przykład encyklika „Pacem in terris” jest odpowiedzią na ówczesny znak czasu, jakim było pragnienie pokoju w dobie zimnej wojny, wyścigu zbrojeń i zagrożenia dla równowagi politycznej i gospodarczej na świecie.

Wiele informacji na temat znaków czasu wnoszą dokumenty ostatniego soboru. *Konstytucja dogmatyczna o Kościele* mówi, że w wydarzeniach, potrzebach i pragnieniach ludzi można rozpoznać znaki obecności zamysłów Bożych (KK 11). Za znaki czasu uważa między innymi rozwój i odnowę liturgii (KL 43), wolność religijną (DWR 15), ruch ekumeniczny (DE 4), szybkie i głębokie przemiany społeczne dotyczące spraw społeczno-gospodarczych i kulturalnych (KDK 4).

Problematyka znaków czasu znalazła szczególne miejsce w nauczaniu Jana Pawła II, który wzywał, aby człowiek był wrażliwy na ich odkrywanie (RH 14). Według Papieża znaki czasu, które nazywał również znakami nadziei, mogą mieć charakter pozytywny lub negatywny. Do pozytywnych Jan Paweł II zaliczył np. obecność w najnowszej historii Kościoła licznych męczenników, świadków wiary, świętość licznych osób świeckich, świadomość godności osoby ludzkiej, troskę o pokój, potrzebę solidarności, czy przeciwdziałanie złu i niesprawiedliwości na świecie. Wśród negatywnych widział np. terroryzm i laicyzację życia społecznego.

Kto ma odczytywać i interpretować znaki czasu? Zadanie to spoczywa na całym Kościele (KDK 4), **na całej wspólnotie wierzących** (KDK 11, 44), czyli na kapłanach i świeckich, oraz **teologach**. Poprawne interpretowanie znaków czasu wymaga spełnienia kilku warunków. Zalicza się do nich: uważne słuchanie współczesnego świata, znajomość zasad Ewangelii i historii zbawienia oraz znajomość społecznego nauczania Kościoła. Odczytywanie znaków czasu jest wynikiem umiejętności spojrzenia na rzeczywistość i dostrzeżenia tego, co jest najważniejsze „tu i teraz”.

Cechami charakterystycznymi znaków czasu są: zmienność (z upływem czasu jedne wydarzenia tracą na znaczeniu, inne zyskują nową wyrazistość, jeszcze inne dopiero się pojawiają), **relatywność** (interpretacja znaków czasu zależy od kontekstu kulturowego, czasu i miejsca, w jakim występują), **związek z życiem** (są doświadczane i przeżywane w życiu konkretnych ludzi i społeczeństw), **wieloznaczność** (mają różne znaczenia dla różnych ludzi).

3. Czym więc są znaki czasu? Jak należy rozumieć ten termin? **Znaki czasu to wszystkie zdarzenia, zjawiska, procesy i tendencje rozwojowe, które są charakterystyczne dla określonego okresu historycznego i stanowią wyzwanie dla Kościoła oraz domagają się odpowiedzi w postaci działań religijno-społecznych**.

Znaki czasu są wezwaniem Boga, poprzez które stawia ludziom pytania dotyczące sensu ich życia doczesnego i przyszłego oraz ich wzajemnego stosunku do siebie; prowokują one, a nawet zmuszają do szukania odpowiedzi w sytuacjach, które stale się zmieniają.

Czy potrafiłbym wyjaśnić czym są znaki czasu? Czy jestem w stanie podać przykład jakiegoś znaku czasu? Czy wierzę, że poprzez znaki czasu mówi do nas Bóg?

4. **Zapamiętajmy: znaki czasu to swoisty głos współczesności. To jedno ze źródeł rozpoznawania woli Bożej, zamysłów i oczekiwań Boga względem ludzi, w danym momencie**

historii. Znakami czasu są różne zjawiska i wydarzenia, obejmujące różne dziedziny życia. Ich odczytywanie jest powinnością uczniów Chrystusa.

Ks. Mirosław Milewski